

Demokratia ja luottamus kestävän tulevaisuuden rakentamisessa

Onni Pekonen, ennakointi ja koulutus, Sitra

Keskeiset teesit

Toisiinsa limittyvät ja päällekkäiset kriisit synnyttävät ”ajallista klaustrofobiaa”, joka heikentää demokratiaa, toimijuutta ja osallisuutta.

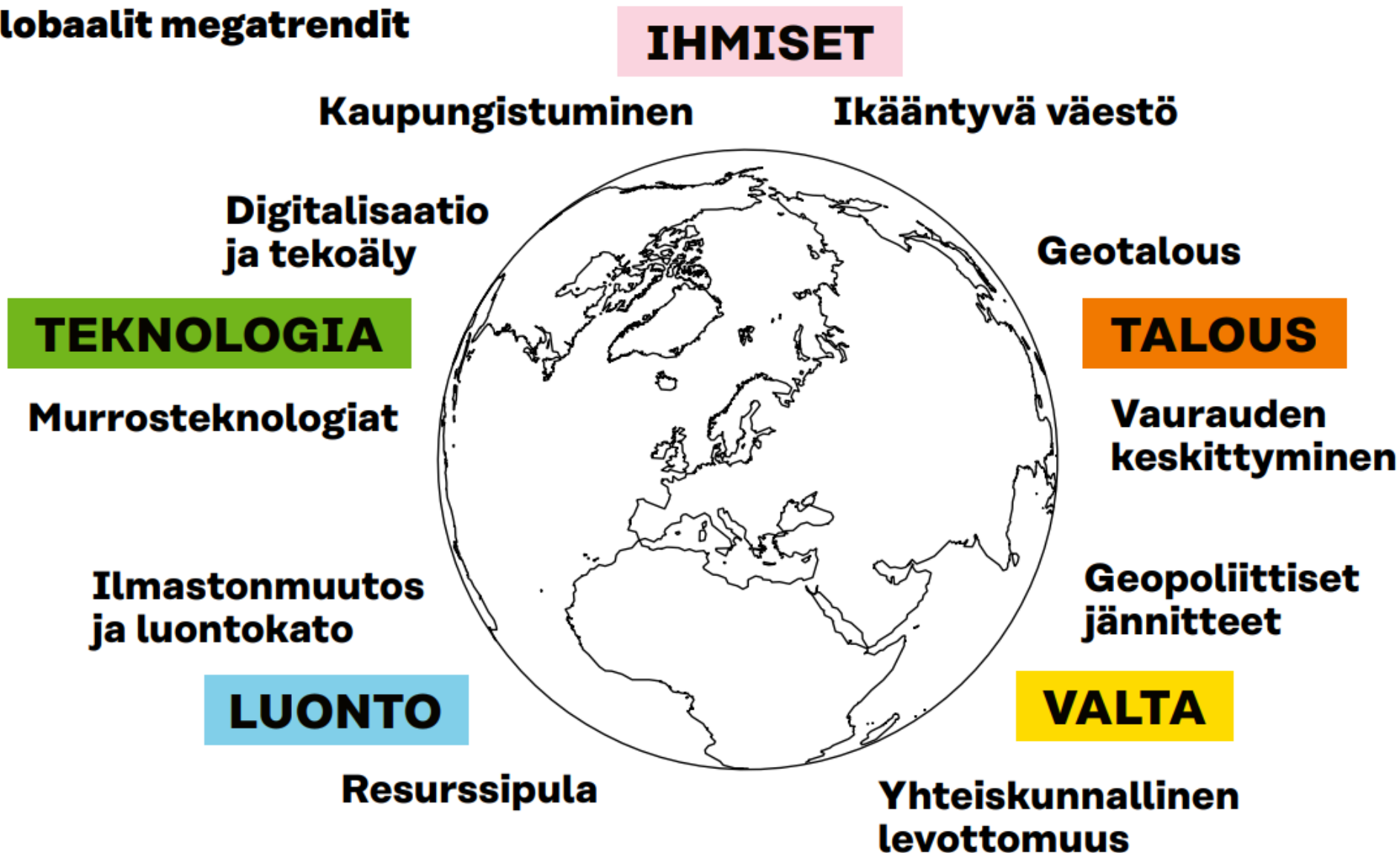
Silti, ja juuri siksi, myös kriisien keskellä olisi tärkeää pystyä katsomaan pidemmälle tulevaisuuteen.

Tarvitsemme yhteisiä, yhdessä luotuja näkemyksiä toivotusta tulevaisuudesta, jotka rakentuvat osallisuudelle ja luottamukselle, sekä askeleita ja toimintaa toivottuun tulevaisuuteen pääsemiseksi.

Meillä on tähän Suomessa haastavasta tilanteesta huolimatta hyvät valmiudet.

Globaalit megatrendit

**Jatkuvat, toisiinsa
limittyvät kriisit
synnyttävät ”ajallista
klaustrofobiaa”.**

In the Long Run

The Future as
a Political Idea

Jonathan
White

Syntyy tunne siitä, että...

aika loppuu,
olemme jatkuvassa hätätilassa,
kaikki päätökset ovat kiireellisiä,
meidän pitää keskittyä välittömiin ongelmiin ja reagointiin.

Tämän seurauksena...

tulevaisuus näyttäytyy uhkana, ei mahdollisuutena;
päättöksenteko muuttuu jatkuvaksi kriisinhallinnaksi ja
tulevaisuuden ”manageroinniksi”;
myös valinnat vaikuttavat välttämättömyyksiltä.

Ajallinen klaustrofobia haastaa demokratiaa ja osallisuutta

Tulevaisuus on demokratialle välttämätön voimavara.

Demokratia perustuu ajatukseen avoimesta tulevaisuudesta, johon voidaan vaikuttaa ja jossa on aikaa keskustella, punnita vaihtoehtoja ja ratkaista ongelmia yhdessä.

Kansalaisten, kansalaisyhteiskunnan ja erilaisten toimijoiden rooli tulevaisuuden määrittelyssä heikkenee. Toimijuus ja moniäänisyys katoaa, valta keskittyy.

Tunnistettavaa paitsi poliittisessa päätöksenteossa myös laajemminkin.

Tarvitsemme yhteisiä näkemyksiä tulevaisuudesta – miksi?

Ne auttavat...

- arvioimaan nykytilaa kriittisesti,
- muodostamaan yhteisiä tavoitteita,
- ylläpitämään sitoutumista pitkän aikavälin tavoitteisiin ja toimintaan,
- hahmottamaan itsensä osaksi kollektiivista toimijaa.

Ne tarjoavat toivoa ja syyn toiminnalle.

Pelkkä tulevaisuuskuva ei riitä, vaan tarvitsemme sitoutumista ja konkreettisia toimia siihen pääsemiseksi.

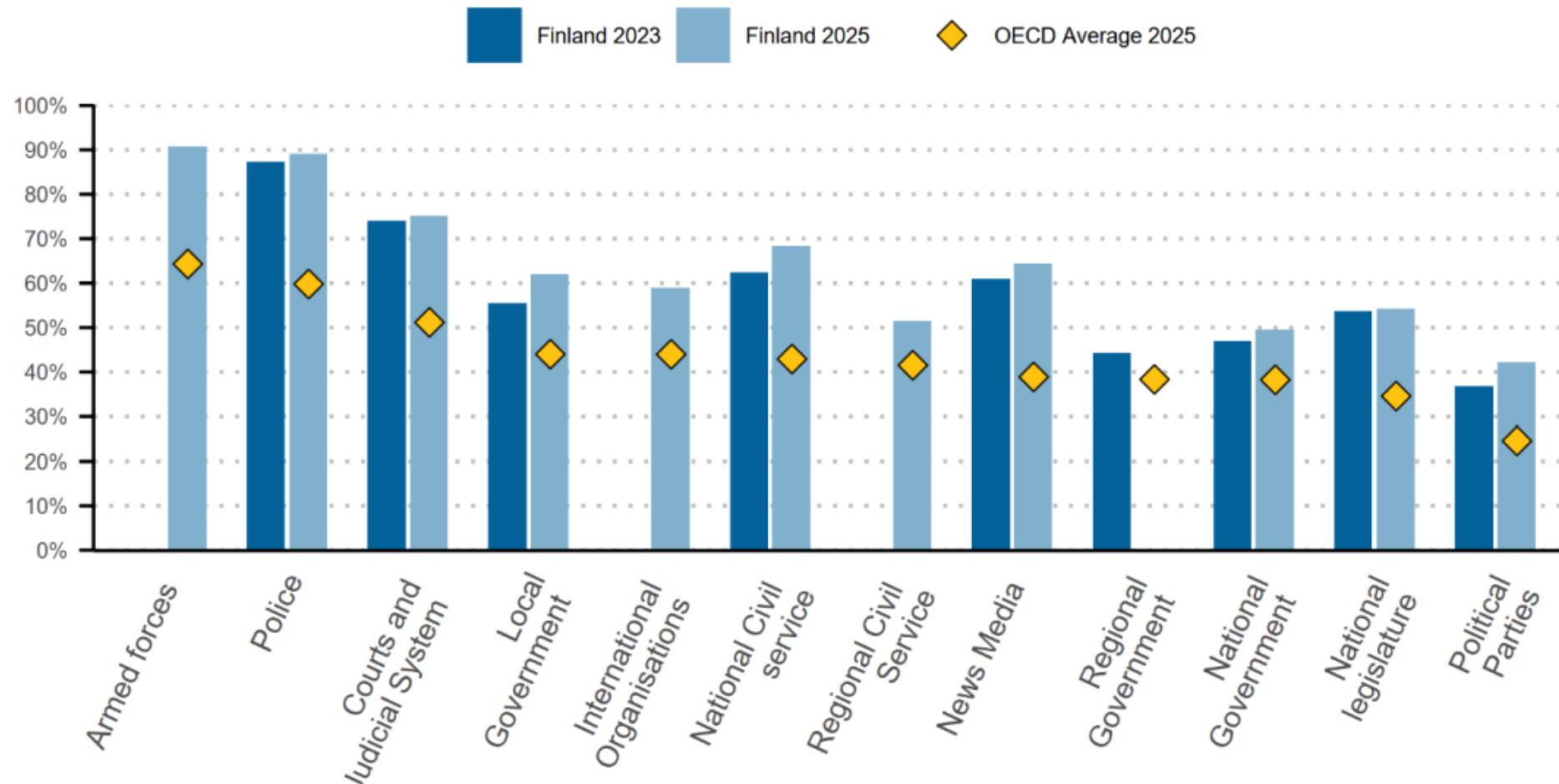

**Miksi meillä on tähän
hyvät valmiudet?**

Suomi on vahvan luottamuksen maa

Figure 2. Levels of trust in different public institutions and the media

Share of population with high or moderately high trust in different public institutions and the media, 2023 and 2025

[OECD Survey on Drivers of Trust in Public Institutions 2026](#)

Osallisuus vahvistaa luottamusta

Luottamukseen vaikuttaa ennen kaikkea se, miten päätöksiä tehdään.

- Mahdollisuus osallistua päätöksentekoon ja saada tietoa osallistumisen vaikutuksista lisää kansalaisten kokemusta hallinnon luotettavuudesta.
- Minkälaista kierrettä haluamme vahvistaa?
- Kansalaiset ja kansalaisyhteiskunta tulisi ottaa mukaan yhteisen toivottavan tulevaisuuden rakentamiseen.

Meillä on välineet ja valmiudet osallistumiselle

- Kansalaisjärjestöt kansalaisyhteiskunnan ja väestöryhmien äänen välittäjänä
- Käytössä joukko testattuja osallistumisen ja kuulemisen menetelmiä (mm. Kansalliset dialogit, verkko-osallistuminen ja puntaroivat kansalaispaneelit)

Käyttämätön mahdollisuus: kansalaisyhteiskunnan ja kansalaisten ottaminen mukaan pohtimaan kansallisesti merkittäviä, poliittisestikin vaikeita ja mielipiteitä jakavia tulevaisuuskysymyksiä. Sen varmistaminen, että poliittiset päättäjät sitoutuvat niiden ratkaisemiseen *yhdessä* kansalaisyhteiskunnan ja kansalaisten kanssa.

- Välttämätöntä hyväksyttävyydelle ja luottamukselle, ja tukee päätöksiin sitoutumista.

Kyky toimia yhdessä

- Suomella on historiallisesti rakentunut kyky ottaa mukaan yhteiskunnan eri toimijoita yhteisten haasteiden ratkaisemiseen.
- Meillä on pitkä kansalaistoiminnan ja yhteisen vastuun perinne.
- Järjestökenttä on opettanut ihmisiä organisoitumaan, kantamaan vastuuta ja toimimaan yhteisten tavoitteiden puolesta.
- Suomessa on opittu rakentamaan yhteistyötä myös vakavien jakolinjojen jälkeen.
- Tätä kykyä on jatkuvasti myös uudistettava ja tuettava konkreettisilla toimin.

Kuva: [Tekoäly puntaroivan kansalaiskeskustelun tukena](#)

Yhdessä eteenpäin

- Tarvitsemme yhteisiä näkemyksiä tulevaisuudesta ja konkreettisia toimenpiteitä ja sitoutumista niihin pääsemiseksi.
- Mihin Suomen pitäisi pyrkiä yhdessä, minkälaista tulevaisuutta haluamme rakentaa? Mikä meille on tärkeää? Mitä siihen tarvitaan?
- Poliittisessa päätöksenteossa tähän tuntuu olevan heikot kantimet tällä hetkellä. Luottamus puolueiden välillä heikkoa, polarisaatio ollut kasvussa.
- Kansalaisyhteiskunnan ja kansalaisten näkeminen voimavarana ja kumppanina vision rakentamisessa ja yhteisten ongelmien ratkaisemisessa – ei vain kulueränä.
- Mikä voisi olla kansalaisyhteiskunnan rooli, toiminta ja arvo tulevaisuudessa?

TEKOJA TULEVAI- SUUDELLE